

सुमहाति च । ब्राह्मणेभ्यो देदा पुत्रा राक्षस्तत्राधदैकिकम् ॥ 2, 77, 3. MBu. 14, 368. fg. क्रियतमिधदैकिकम् *bereite Dich zum Tode* R. 6, 16, 74. धैर्घदैकिकपद्धति Verz. d. B. H. No. 138. 1109.

धैर्घदैकिक dass. H. 374, Sch. — Vgl. पौर्वदैकिक.

धैर्घदमिक adj. von उर्धदम् Kār. 1 zu P. 4, 3, 60.

धैर्घसन्नन (von उर्ध + सन्नन्) Bez. eines Sāman LĪTJ. 3, 4.

धैर्घस्रोतसिक (von उर्ध + स्रोतस्) m. ein Çivait TRIK. 3, 1, 23 (°ध्रो-तसिक). Nach WILS. soll उर्धस्रोतस् (*der oben, auf seinem Kopfe, den Fluss, d. i. die Gañgā, trägt*) ein Bein. Çiva's sein. — Vgl. उर्धस्रोतस्.

धैर्घ patron. von Ūrva gaṇa विदादि zu P. 4, 1, 104 (उर्व). ein Rshi RV. 8, 91, 4. TS. 7, 1, 8, 1. ein Bhārgava AIR. Br. 6, 33 (vgl. mit ÇĀKH. Br. 30, 3). ĀÇV. ÇA. 12, 10. MBu. 1, 2610. fgg. HARIV. 771. fgg. 1436. ein Sohn Vasishṭha's HARIV. 417. 14130. f. धैर्वी P. 4, 1, 73, Sch. Aurva Bhārgava wird bei einer Verfolgung seines Stammes, welche sogar die Frucht im Leibe der Mütter nicht verschonte, auf eine wunderbare Weise erhalten und geboren. Das Feuer seines Zornes droht die Welt zu zerstören und nur auf Bitten seiner Väter entsendet er dieses Feuer in den Ocean, das von nun an hier, mit einem Pferdekopf (s. बडवामुत्र) versehen, seinen Wohnsitz aufschlägt. MBu. 1, 6802. fgg. HARIV. 2527. fgg. Dieses unterseeische Feuer heisst nach ihm धैर्व (adj. von धैर्व oder m. mit Ergänzung von ध्रिम्) AK. 1, 1, 2, 52. H. 1100. वक्रिर्धैर्वः MBu. 1, 1242. यः पुरा ह्यनतो भूवा धैर्वः संवर्तको विभुः । पातन्वास्वो ऽर्षवगतं पौषो तोयमयं हरिः HARIV. 2149. ध्रियापि नूनं हरकोपवक्रिस्त्वपि ज्वलत्यैर्व इवाभुराशिो ad ÇĀK. 32, 5. धैर्वदरुनाष्मन् RĪGĀ-TAR. 3, 170. धैर्वानल AK. 3, 4, 204. धैर्वीयि PRAB. 103, 13. ÇĪÇUP. 8, 49. Als adj. in der Bed. Aurva betreffend erscheint das Wort MBu. 1, 387: धैर्वमाष्याणम्. — Ob das n. धैर्व Steppensalz RĪGĀN. im ÇKDr. hierher oder etwa zu 1. उर्व gehört, lassen wir unentschieden.

धैर्वर्श adj. (ein Adhājā oder Anuvāka) in dem das Wort उर्वशी vorkommt gaṇa विमुक्तादि zu P. 5, 2, 61.

धैर्वशिय metron. von Urvāçi: धैर्वशियः पुत्रः VIKR. 86, 12. ein Bein. Agastja's TRIK. 1, 1, 90. H. 123.

धैर्वान्द्रक von उलन्द (चतुर्धर्षेषु) gaṇa धरीरूपादि zu P. 4, 2, 80.

धैर्वपि patron. von Ulapa; m. pl. N. eines Kriegerstammes gaṇa दामन्यादि zu P. 5, 3, 116. Davon धैर्वपीय Fürst der Aulapi ebend.

धैर्वपिन् (von उलय) m. pl. N. einer Schule P. 4, 3, 104, Sch.

धैर्वानं RV. 10, 98, 11: त्रिद्वान्यथ ऋतुशो देव्यानामनप्यौत्तानं द्विवि देवेषु धेहिः; nach LANGLOIS, der doch wohl SĀJ. folgt: réservoir d'une onde (pure). Es scheint eine Opfergabe irgend einer Art zu bezeichnen; vgl. शैल.

1. धैर्वलूक (von उलूक) n. eine Menge von Eulen gaṇa खण्डिकादि zu P. 4, 2, 45.

2. धैर्वलूक adj. (f. ई) von धैर्वलूक्य gaṇa कएवादि zu P. 4, 2, 111.

धैर्वलूकीय adj. von धैर्वलूक्य (?) P. 4, 2, 104, Vārtt. 9, Sch.

धैर्वलूक्य 1) patron. von Ulūka gaṇa गर्गादि zu P. 4, 1, 105. — 2) Anhänger der Vaiçeshika - Lehre H. 862. Vielleicht ein Spottname, wie Wilson vermuthet.

धैर्वलूक्य (von उलूक्यल) adj. vom Mörser kommend u. s. w.: धैर्वलूक-

लानुहादयत (näml. धनीन्) ÇAT. Ba. 4, 3, 2, 19. KĀTJ. ÇA. 10, 3, 11. 4m Mörser zerstampft: यावक P. 4, 2, 92, Sch.

धैर्विणाक n. N. eines Gesanges (गीतक) JĀGĀN. 3, 113.

धैर्विनं adj. f. ई = धैर्विनस P. 4, 2, 8, Vārtt. 2, Sch.

धैर्विनसं 1) adj. f. ई P. 4, 2, 8, Vārtt. 2, Sch. von Uçanas herrührend, ihm eigenthümlich: पितामहादरं लेभे सर्वमैशिनसं बलम् R. 4, 51, 13. व्यूह्य धैर्विनसं व्यूहम् MBu. 3, 16369. गच्छेद्दैशिनसो गतिम् 8034. लोकमैशिनसम् 13, 5298. Bhaḡ. P. 6, 7, 18, 39. — 2) patron. von Uçanas Bhaḡ. P. 7, 5, 43. f. ई (Devajānt) MBu. 1, 3376. Bhaḡ. P. 9, 18, 20, 31. — 3) n. a) (näml. शास्त्र) das von Uçana's verfasste Gesetzbuch: धैर्विनसवार्हस्यत्यचाणक्यमतविद् PañĀT. 253, 12. — b) N. pr. eines Tirtha MBu. 3, 7005.

धैर्विनसं s. u. वष.

धैर्विनं (von उशिन्) 1) adj. (= उशिन्) gaṇa प्रज्ञादि zu P. 5, 4, 38.

begierig, eifrig, verlangend: धैर्विज्ञाय वपिने दीर्घभ्रवसे RV. 1, 112, 11. मदे सोमस्यैशिनो ऊवन्वति 119, 9. धैर्विज्ञो ऊवत्यै 122, 4. धैर्विज्ञस्य गौहं 4, 21, 6, 7. सुशिव एवैरैशिनस्य क्तातो 5, 41, 5. चित्रा न्यत्यपरि तमोस्यक्तः शाचिषा पत्न्यैशिनो न दीर्यन् 6, 4, 6. अस्य स्तोमैभिरैशिनं ऋषिश्चात्रं दरपद्वप्रेण पिप्रोः 10, 99, 11. — 2) angebliches patron. des Kakshivan, geschlossen aus कृतीवत्तं य धैर्विज्ञः RV. 1, 18, 1 (vgl. Erl. zu Nir. 6, 10) und aus 122, 4, wie denn das Wort auch sonst als patron. erklärt wird, z. B. SĀJ. zu 1, 112, 11. 119, 9. — TS. 5, 6, 3, 3. ĀÇV. ÇA. 12, 11. PRAVARĀDHJ. in Verz. d. B. H. 53. कृतीवनैशिनः MBu. 13, 7663. धैर्विज्ञः 7108.

धैर्विशीनर m. f. ई Fürst der Uçinara gaṇa उत्सादि zu P. 4, 1, 86. gaṇa पौषियादि zu 5, 3, 117 und 4, 1, 178. शिवैरैशिनरः MBu. 1, 3669. 3, 8503. 13252. 13274. 13808. 14, 2790. SĀV. 2, 17. HARIV. 1677. Verf. von RV. 10, 12, 28 Ind. St. 1, 214. धैर्विशीनरी (मूढा!) MBu. 2, 802. Gemahlin des Purūravas VIKR. 30, 18. fg. Ind. St. 1, 213.

धैर्विशीनरि m. dass. MBu. 2, 325. 3, 13248.

धैर्विशीर (aus Uçtra gemacht) 1) der Griff eines Fliegenwedels (s. चा-मर), m. AK. 3, 4, 187. n. H. an. 3, 527. MED. r. 121. Hierher gehört vielleicht MBu. 12, 2299: कृत्तं वेष्टनमैशीरमुपानद्यज्ञनानि च ॥ यातयामानि देयानि मूढाय परिचारिणे | Einige machen hieraus zwei Bedeut.: Griff und Fliegenwedel. — 2) n. ein Bett, welches zugleich als Sitz gebraucht wird, AK. H. 688. H. an. MED. DAÇAK. 93, 1. Auch hieraus werden zwei Bedeut. gemacht: Bett und Sitz. — 3) n. eine aus Uçtra bereitete Salbe (उशीरज) H. an. MED. घचन्दनमनैशीरं हृद्यस्यानुलेपनम् MRĪKĀ. 161, 22. स्तनन्यस्तैशीरम् (वपुः) ÇĀK. 57, v. 1.

धैर्विशीरिका (von धैर्विशीर) f. 1) Schössling. — 2) Napf VJUTP. 218.

धैर्विषण (von उषण Pfeffer) n. brennender Geschmack ÇKDr. und Wi.s. धैर्विषणोषाणो (l. °धैर्विषणो) schwarzer Pfeffer H. ç. 101.

धैर्विषदश्चि (von धैर्विषदश्च) patron. des Vasumant MBu. 1, 3664.

धैर्विषयं (von धैर्विषयि) 1) adj. aus Krüatern bestehend ÇAT. Br. 7, 2, 4, 26.

— 2) subst. P. 5, 4, 37. in. n. gaṇa धैर्विषयिदि zu P. 2, 4, 31. SIDDH. K. 231, b, 1. zu belegen nur das n. a) Kraut, coll. die Gesamtheit der Kräuter KĀTJ. ÇA. 4, 14, 4. 23, 2, 18. 25, 4, 8. AIR. Br. 8, 16. Nir. 5, 28. स-वैषयं allerlei Kraut ÇAT. Br. 3, 2, 3, 15. 9, 3, 4, 4. 10, 1, 5, 2. KĀND. Up.